

Program pracy psychoedukacyjnej szkolnego doradcy zawodowego z rodzicami

Bezdiskusyjnym i budzącym nadzieje wychowawcze jest fakt, że dla młodzieży, to właśnie rodzice są pierwszymi i najważniejszymi doradcami zawodu, mają najsilniejszy wpływ na wybór zawodu przez ich dziecko. Rodzina ma olbrzymią siłę oddziaływania, której nigdy nie zastąpią doradcy profesjonalni, pracujący w określonych instytucjach.

W rankingu doradców rodzice zajmują pierwsze miejsce – prawie 80% młodzieży wskazuje na rodziców jako najlepszych doradców. Po nich w następnej kolejności są koledzy, wychowawcy, nauczyciele i doradcy profesjonalni (Wojtasik B., Wrocław 1993).

Statystyki mówią, że istnieje wysoka tendencja do kontynuowania przez dzieci zawodu rodziców. Im więcej przedstawicieli danego zawodu w rodzinie, tym częściej dzieci wybierają ten zawód – chłopcy wybierają zazwyczaj zawody ojców, dziewczęta – zawody matek (Bańka D., Katowice 1983). Kontynuacja rodzinnych tradycji wzrasta wraz ze wzrostem pozycji społecznej rodziny. Im wyższa pozycja społeczna rodziny, tym częściej dzieci wybierają zawody wymagające posiadania wyższego wykształcenia.

Profesjonalni doradcy muszą pogodzić się z tym, że dla młodzieży najlepszymi doradcami są rodzice. Najważniejsze dla osób radzących się w wyborze zawodu jest zainteresowanie okazywane przez doradcę, życzliwość, zrozumienie, cierpliwość, mniej liczą się jego kompetencje. Dlatego nie można przeceniać roli doradcy profesjonalnego, który na ogół nie zna dziecka tak dobrze, jak znają je rodzice. Osobisty stosunek matki i ojca do dziecka, nacechowany miłością, czyni ich najbliższymi opiekunami i doradcami (Wojtasik.B. Warszawa 1997).

Odrzucenie rodzica w roli doradcy zawodowego ma miejsce wówczas, gdy rodzice wykonują zawód o małym prestiżu materialnym i społecznym, gdy są niezadowoleni ze swojej pracy lub wtedy, gdy ich kariera zawodowa została przerwana utratą pracy i uzyskaniem w wyniku tego statusu osoby bezrobotnej. Brak pracy przyczynia się do destabilizacji życia rodzinnego. Bezrobotny ojciec lub matka czuje się winny tej sytuacji i niezależnie od reakcji rodziny (szczególnie mężczyźni) odczuwa utratę autorytetu. Własne złe samopoczucie rodziców rzutuje automatycznie na ich dzieci, wywołując u młodych ludzi coraz większą frustrację i poczucie „beznadziei”. Taka sytuacja prowadzi też niejednokrotnie do zaniku motywacji do myślenia perspektywicznego i apatii. „Po co się uczyć i starać o pracę, kiedy i tak tej pracy nie znajde”, „praca jest obowiązkiem – tych, którzy jej nie mają uważa się za gorszych”, to wypowiedzi maturzystów (2003). Takie pesymistyczne spojrzenie na rzeczywistość i przyszłość zarazem, ma tym głębszy wydźwięk, gdy weźmiemy pod

uwagę fakt, iż to rodzice spośród wszystkich osób znaczących są dla dziecka największym autorytetem, a co za tym idzie, to na nich najczęściej wzorują się dzieci.

Rodzice jednak bardzo często nie dysponują dostatecznym zasobem aktualnej wiedzy o proponowanych swym dzieciom zawodach i drogach prowadzących do tych zawodów. Niewłaściwie przy tym oceniają uzdolnienia i możliwości swych dzieci, a w decyzjach swoich kierują się niejednokrotnie jedynie własnymi pozytywnymi lub negatywnymi doświadczeniami życiowymi, własnymi aspiracjami lub społecznym prestiżem zawodu. Nie znają natomiast wymagań stawianych kandydatom do wybieranych zawodów, możliwości zdobycia i wykonywania tych zawodów, nie zauważają przemian, jakie pod wpływem postępu naukowo-technicznego zachodzą w treściach i strukturze zawodów niegdyś dobrze im znanych i nie doceniają potrzeby teoretycznego kształcenia (Szajek S., Warszawa 1980).

Wybór zawodu przez młodych ludzi utrudnia też często niewłaściwa postawa rodziców.

Bożena Wojtasik (Wojtasik B. Warsztat doradcy zawodu, Warszawa 1997) rodziców, którzy pomagają dzieciom w wyborze zawodu i szkoły, podzieliła na 3 główne grupy:

1. **Rodzice dyrektywni**, którzy uważają, że oni wiedzą najlepiej, jaki zawód powinno wybrać ich dziecko. Wybierają zawód „za dziecko”, mogą więc popełnić wiele błędów.
2. **Rodzice partnerzy**, którzy nawiązują dialog. Dziecko jest uznawane przez nich za jednostkę twórczą i samodzielną, która potrafi pokierować własnym losem, ale w pewnych sytuacjach może potrzebować pomocy.
3. **Rodzice liberalni**, którzy nie wtrącają się, pozostawiają dziecku „wolną rękę” i swobodę działania. Nie oceniają, nie kontrolują, nie pouczają, nie dają żadnych rad. W grupie tej są dwie kategorie rodziców: a) rodzice, którzy uważają, że są niekompetentni, że nie znają zawodów, szkół, wobec tego nie mogą pomóc; b) rodzice wspierający, którzy wiedzą, że ich dzieci poradzą sobie najlepiej, oni zaś pobudzają je jedynie do aktywności, są cierpliwymi słuchaczami, zwiększają poczucie bezpieczeństwa i zaufania do własnych sił dziecka.

Natomiast Irena Janiszewska w swojej pracy „Zagadnienia orientacji i selekcji szkolnej” wyróżnia trzy rodzaje postaw rodzicielskich:

1. **Obojętna** – wybór pozostawia się dziecku, bo „jak sobie wybierze, to nie będzie na nikogo narzekało”; rodzice ci przeceniają samodzielność dziecka, które w wieku kilkunastu lat najczęściej nie ma dostatecznych przesłanek do dokonywania wyboru,
2. **Narzucająca decyzję** – rodzice uważają, że dziecko w tym wieku nic nie może wiedzieć na temat swojej przyszłości i decyzję trzeba podjąć za nie i bez niego,
3. **Współpracująca w podjęciu decyzji** – rodzice pomagają dziecku, razem z nim zastanawiają się nad właściwym wyborem, a ostateczny głos pozostawiają dziecku w zależności od stopnia jego usamodzielnienia.

Przy czym autorka zaznacza, iż tylko ostania postawa jest słuszna.

Powyższe uwagi, zarówno te wskazujące pozytywne, jak i negatywne aspekty bycia w roli doradcy zawodu przez rodziców są, moim zdaniem, kapitalnym bodźcem do współpracy profesjonalnych doradców zawodowych z rodzicami. Szkoła powinna dążyć do włączenia rodziców do współpracy w tym zakresie.

Szkolni doradcy zawodowi muszą docenić znaczenie rodzicielskiego poradnictwa nieprofesjonalnego i prowadzić pedagogizację rodziców w kierunku doksztalcenia ich jako nieprofesjonalnych doradców. Niebagatelne jest tu również wskazanie rodzicom i mocne zaakcentowanie faktu, że pracujemy „w systemie” – uczeń, nauczyciel, wychowawca, pedagog, szkolny doradca, rodzice. Decyzja o wyborze zawodu, czy szkoły jest procesem, w którym powinny uczestniczyć aktywnie i kreatywnie, wszystkie wymienione osoby, jak również instytucje wspomagające.

Praca szkolnego doradcy zawodowego z rodzicami, w efekcie powinna uzmysłwić rodzicom, jak ogromną rolę ma zwracanie uwagi na **mocne strony** własnego dziecka, i jak pomóc dziecku w ich odkrywaniu. Bowiernie te wiadomości pozwolą uczniom zastanowić się nad różnymi możliwościami kształtowania swojej przyszłości i wprowadzą ich w dziedzinę dokonywania wyborów i podejmowania decyzji dotyczących ich przyszłości.

Program pracy psychoedukacyjnej szkolnego doradcy zawodowego z rodzicami
(gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna)

Cele współpracy szkolnego doradcy zawodowego z rodzicami

1. Uzyskanie przez doradcę jak największej ilości informacji o uczniach
2. Uświadomienie rodzicom ich wielkiej roli w doradzaniu dzieciom
3. Aktywizacja rodziców do działalności doradczej i współpracy ze szkolnym doradcą oraz szkołą
4. Inspirowanie rodziców do kreowania (wymyślania) ciekawych form pracy
5. Wspólne z rodzicami uzgodnienie grupy zawodów preferowanych zarówno przez dziecko i rodziców, w celu wyboru konkretnego zawodu lub szkoły
6. Ukazanie rodzicom sposobów bardziej profesjonalnego doradztwa zawodowego, poprzez:
 - poznanie metod samopoznania, rozpoznawania swoich mocnych stron, zainteresowań, umiejętności
 - umiejętność gromadzenia informacji o szkołach, zawodach, rynku pracy i wymaganiach pracodawców
 - znajomość placówek udzielających pomocy w wyborze szkoły, posiadających informacje o zawodach i rynku pracy oraz innych służących radą i pomocą
7. Tworzenie **szkolnej tradycji** spotkań doradcy zawodowego z rodzicami
8. Nauczenie rodziców opracowywania wspólnie z dzieckiem planu awaryjnego

Formy pracy

1. pogadanki, mini – wykład;
2. monolog, dyskusja;
3. konsultacje;
4. gry grupowe;

5. wycieczki;
6. konkurs;
7. prezentacje;
8. ankiety.

Środki i narzędzia pracy

Scenariusze, „plan kariery” (teczki uczniów), ulotka, plakat, gazetka ścienna, „prośba dziecka”, schemat „monologu”, kwestionariusz ankiety.

Oczekiwane efekty

Rodzice aktywnie współuczestniczą w wyborze zawodu przez dziecko, przyjmując postawę życzliwości, zrozumienia dla sprawy i aktywnego współdziałania. Są partnerami, którzy nawiązują dialog. Uznają swoje dziecko za jednostkę twórczą i samodzielną, która potrafi pokierować własnym losem, ale w pewnych sytuacjach może potrzebować pomocy. Stanowią dla dziecka „zaplecze psychologiczne”, i są niezawodnym źródłem wsparcia. Potrafią wspólnie z dzieckiem opracować wariant awaryjny na wypadek niepowodzenia.

Ocena zajęć prowadzonych przez szkolnego doradcę zawodowego

Rodzice oceniają efektywność zajęć, których byli uczestnikami w poszczególnych aspektach, wypełniając w tym celu Arkusz Ewaluacji.

Opracowanie M. Winiarska

Opracowanie, które prezentuję na następnych stronach, przygotowałam z myślą o szkolnych doradcach zawodu w aspekcie ich współpracy z rodzicami i opiekunami uczniów. Jego zawartość przedstawia się następująco:

1. **Wstęp** – skierowany do szkolnego doradcy zawodu, wychowawców, pedagogów, nauczycieli.
2. **Monolog szkolnego doradcy zawodu** – wypowiedź doradcy otwierająca pierwsze spotkanie z rodzicami. Monolog powinien być zwięzły i służyć następującym celom:
 - stworzenie klimatu otwartości i wiarygodności oraz umożliwienie kontroli nad przebiegiem spotkania,
 - zapoznanie z planem spotkania,
 - wyjaśnienie roli szkolnego doradcy zawodu,
 - określenie oczekiwań uczestników spotkania,
 - ma pomóc rodzicom poczuć się bezpiecznie,
 - ma funkcję edukacyjną.

Do pracy załączyłam prosty schemat monologu doradcy oraz kilka propozycji wystąpień szkolnego doradcy skierowanych do rodziców.

Przykładowe scenariusze zajęć z rodzicami – skierowane do rodziców uczniów klas licealnych i ostatnich gimnazjalnych. Należy zaznaczyć, że po odpowiedniej modyfikacji i przeformułowaniu pewnych stwierdzeń można je również zastosować w klasach niższych (tam, gdzie mowa o wartościach).

3. **Zakończenie spotkania** – przykładowa wypowiedź doradcy zamykająca spotkanie z rodzicami.

MONOLOG SZKOLNEGO DORADCY ZAWODOWEGO

1. Po powitaniu przedstaw się. Na przykład: „Nazywam się..... Jestem szkolnym doradcą zawodowym w naszej szkole”.(Jeżeli pracujesz również w innych instytucjach, możesz je podać).
2. Możesz poprosić każdego z osobna o przedstawienie się podając rękę.
3. Określ cel spotkania.
4. Wyjaśnij swoją rolę.
 - a. Wyjaśnij znaczenie rodziców w roli nieprofesjonalnych doradców zawodu,
 - b. wyjaśnij swą funkcję w ułatwianiu procesu wyboru zawodu lub kształcenia przez uczniów,
 - c. wyraż wiarę, jaką pokładasz w waszą współpracę.
5. Zapoznaj uczestników spotkania z planem waszych zajęć.
 - a. Przedstaw temat scenariusza,
 - b. wyjaśnij formę zajęć,
 - c. określ czas trwania spotkania.
6. Zaznacz, że udział w zajęciach jest dobrowolny.
7. Wyjaśnij pozytywne strony aktywnego udziału w zajęciach.
8. Zaprosz uczestników do udziału.
9. Spytaj, czy przed rozpoczęciem zajęć ktoś chce zadać jakieś pytania. Jeśli nie, należy rozpocząć zajęcia.

Na podstawie tego schematu każdy doradca może stworzyć własny monolog posługując się swoim stylem i swoimi słowami.

Opracowanie M. Winiarska

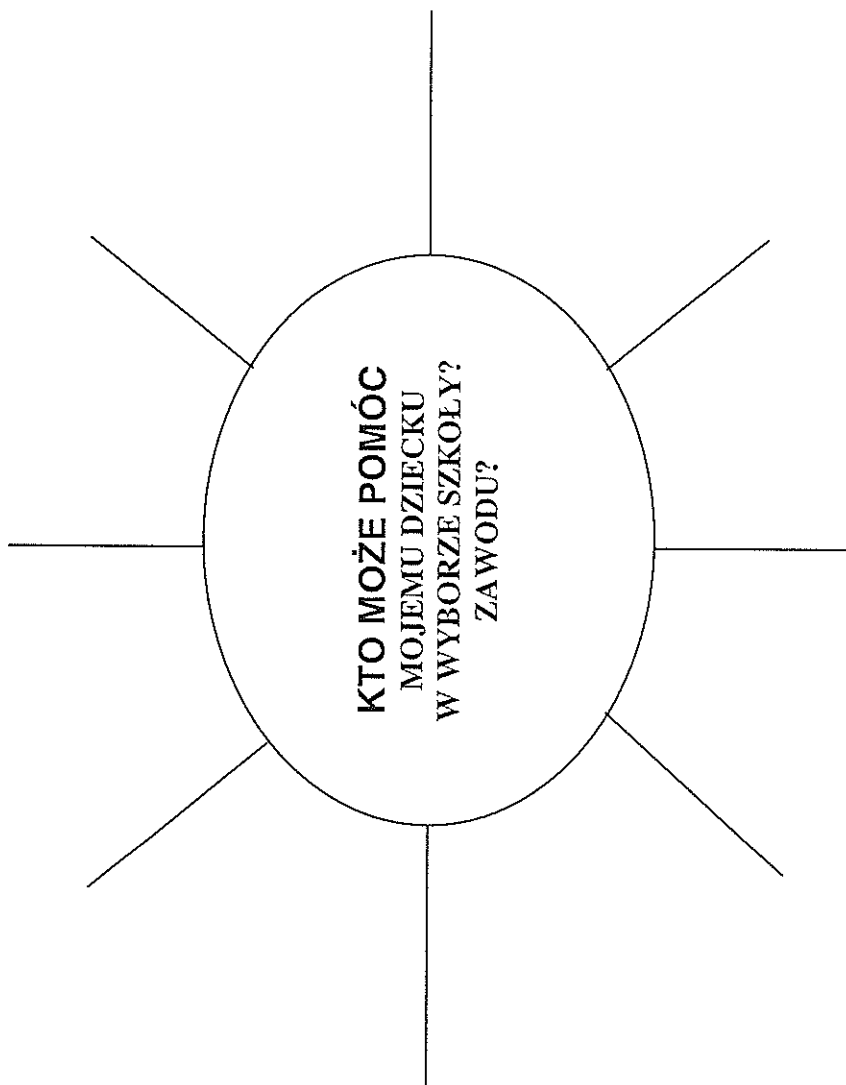
PROSTY SCHEMAT MONOLOGU DORADCY ZAWODOWEGO

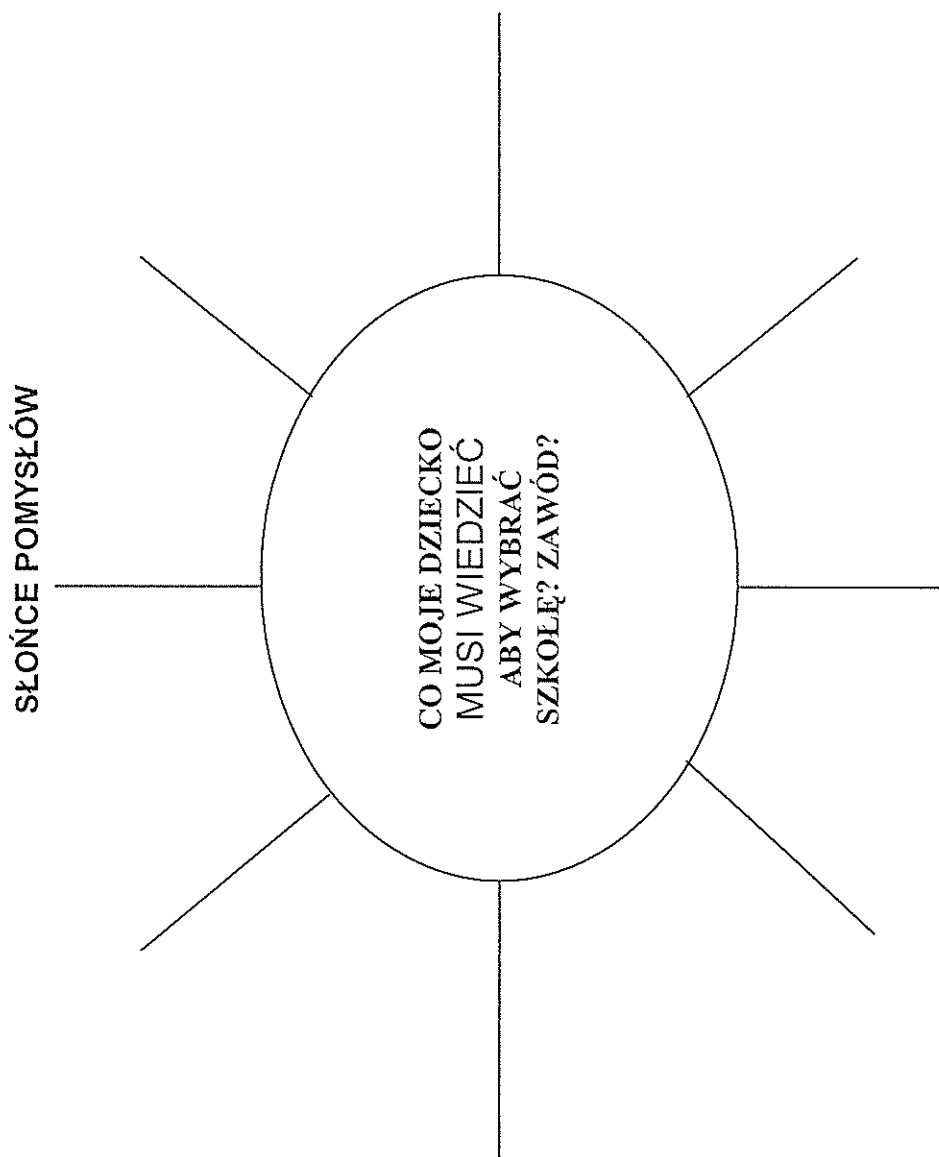
1. Przywitanie.
2. Przedstawienie się.
3. Cel spotkania.
4. Zaznaczenie dobrowolności w udziale.
5. Wyjaśnienie roli szkolnego doradcy zawodowego.
6. Wyjaśnienie znaczenia rodziców w roli doradców.
7. Określenie programu zajęć i czasu trwania.
8. Deklaracja rozpoczęcia spotkania.

Na podstawie tego schematu każdy doradca zawodowy może stworzyć własny monolog posługując się swoim stylem i swoimi słowami.

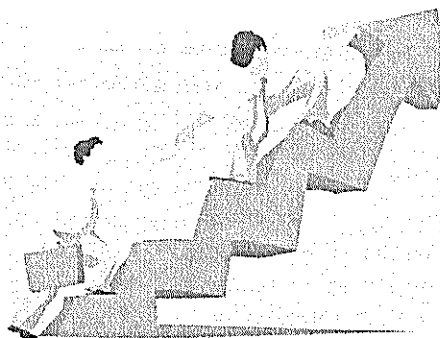
Opracowanie M. Winiarska

SŁOŃCE POMYSŁÓW

POSIADAM	WYBIERAM	„POMOĞĘ SZCZĘŚCIU”
Marzenia	Zawód	Powtórę wiadomości, Zdobęde umiejętności
Zainteresowania	Szkole	Zbiore informacje
Umiejętności	Imię:	Pomoga mi
Cechy charakteru	Nazwisko:	
Zdrowie	Data:	

CZY ZNAM SWOJE DZIECKO?

Portret mojego dziecka

- Według mnie, potrafisz dobrze:

- Cechy, które są dla Ciebie charakterystyczne, to według mnie:

- Moim zdaniem, byłbyś świetny jako:

- Mógłbyś też spróbować swoich sił w:

- Sądzę, że Twój największy atut to:

- By powiększyć Twoje możliwości, myślę, że byłoby dobrze gdybyś jeszcze:

Organizacja TARGÓW ZAWODÓW

„Targi zawodów” są bardzo efektywną formą doradztwa zarówno dla rodziców, jak i uczniów. Rodzicom daje możliwość wystąpienia w roli doradcy zawodowego, a uczniom zapewnia okazję, aby dowiedzieli się więcej o poszczególnych zawodach.

„Targi zawodów” mogą być przeprowadzone na kilka różnych sposobów.

Można je zorganizować w jednej sali, sadzając przedstawicieli różnych zawodów przy różnych stolikach i zachęcając uczniów do odbywania z nimi rozmów.

Można także zorganizować spotkania z każdym przedstawicielem zawodu w osobnym pomieszczeniu. Da to okazję uczniom do odbywania z nimi dłuższych rozmów (np. 15-20 minutowe).

Realizację „Targów zawodów” organizatorzy muszą rozpocząć odpowiednio wcześniej. Plan realizacji tego zamierzenia powinien wyglądać następująco:

6 tygodni przed imprezą

1. Należy odbyć rozmowę o imprezie z dyrektorem szkoły i innymi nauczycielami. Trzeba postarać się o zaproszenie przedstawicieli jak największej liczby zawodów. Jeśli wśród rodziców jest ich zbyt mało, to można szukać ich także wśród dalszej rodziny, małżonków nauczycieli lub absolwentów szkoły. Nie należy mieć oporów przed zapraszaniem ludzi z innych miejscowości – być może, dojazd nie stanowi dla nich problemu.
2. Należy ustalić datę, czas i miejsce imprezy. Można wykorzystać w tym celu ostatnie lekcje w danym dniu, zorganizować targi po południu lub w sobotę.

Miesiąc wcześniej

1. Należy wysłać pisemne zaproszenia do przedstawicieli różnych zawodów.
2. Dobrze jest, gdy w zaproszeniach zamieścimy również listę potencjalnych pytań, które mogą paść ze strony uczniów.

2 tygodnie wcześniej

1. Należy skontaktować się z tymi osobami, które nie odpowiedziały na zaproszenie.
2. Uczniom należy zlecić wykonanie wizytówek dla zaproszonych gości. Można je wykonać na kartonie tak, by mogły być postawione na stoliku lub w formie plakatów, które można powiesić za stolikiem. Trzeba sprawdzić, czy wizytówki są czytelne, poprawne pod względem formalnym, i czy nie zawierają błędów.
3. Poprzez wychowawców należy rozdać uczniom „proponowany zestaw pytań”. Pomocne może okazać się napisanie ich w formie plakatu i umieszczenie go w pomieszczeniu, w którym odbywać będzie się impreza.

Tydzień wcześniej

1. Należy potwierdzić przybycie wszystkich uczestników.
2. Należy zorganizować skromny poczęstunek dla gości (wyznaczyć do tego grupę chętnych rodziców).
3. Należy wyznaczyć uczniów, którzy przywitają uczestników i przeprowadzić z nimi próbę przywitania, w pomieszczeniu, w którym impreza będzie miała miejsce.

W dniu imprezy

1. Należy przygotować pomieszczenie (pomieszczenia) i stoliki z wizytówkami. Jeżeli to możliwe to można to zrobić dzień wcześniej.
2. Należy przygotować miejsce z przekąskami.
3. Trzeba rozpocząć imprezę i dobrze się bawić.

Opracowanie: D. Robinson, D. Williams

Organizacja konkursu dla rodziców „GIEŁDA PROFESJI”

Opracowanie M. Winiarska

Inną formą animacji i uaktywnienia rodziców w roli doradców zawodowych, poprzez wprowadzenie elementu rywalizacji, jest konkurs „Giełda profesji”. Konkurs ten w całości jest realizowany przez rodziców i to oni będą w nim rywalizo-

wać. Szkolny doradca zawodu będzie współpracował przy realizacji imprezy i służył pomocą jako konsultant.

Głównym organizatorem imprezy jest Rada Rodziców (Rada Szkoły). Przewodniczący Rady Rodziców odpowiednio wcześniej zwołuje zebranie wszystkich przedstawicieli Rad Klasowych oraz rodziców nie będących członkami Rad Klasowych, a zainteresowanych pomysłem. Na zebranie zaprasza również szkolnego doradcę. Podczas spotkania zapoznaje rodziców z zasadami konkursu. Rodzice wspólnie ustalają listę zawodów do zaprezentowania. Minimalną liczbą powinna być liczba klas w szkole, czyli każda klasa przygotowuje jeden zawód. Bardzo dobrze będzie, jeśli poszczególne Rady Klasy zadeklarują przedstawienie kilku zawodów, da to możliwość uzyskania dodatkowych punktów. Nie należy też obawiać się, że niektóre zawody zostaną powielone. W ten sposób uczniowie będą mieli lepszą możliwość poznania danego zawodu i wielu jego aspektów.

Na pierwszym zebraniu należy ustalić regulamin konkursu. Przewodniczący Rady Rodziców wraz z Zarządem, we współpracy ze szkolnym doradcą, może wcześniej przygotować projekt Regulaminu. Wtedy na zebraniu przedstawia go, a rodzice albo go przyjmują (przez głosowanie) albo wprowadzają poprawki. Regulamin konkursu powinien zawierać następujące dane: kto organizuje konkurs, dla kogo jest przeznaczony, czas i miejsce imprezy, kto jest za co odpowiedzialny, jakie są zasady oceny i kto jej dokonuje, kto jest odpowiedzialny za obliczanie punktów i przedstawienie wyników.

W tym miejscu, przy wybieraniu składu Komisji Konkursowej, która zajmie się liczeniem głosów, trzeba się dobrze zastanowić nad jej liczebnością. Oprócz Przewodniczącego Komisji, należy wybrać odpowiednią ilość jej członków. Im więcej uczestników – uczniów oddających głosy, tym więcej członków powinno być w tej komisji. Pozwoli to na sprawne przeliczenie punktów i szybkie podanie wyników. Należy pamiętać, że wyniki podajemy na końcu imprezy, w tym samym dniu.

Następną ważną rzeczą jest ustalenie zasad punktacji zasadniczej oraz ewentualnie, dodatkowej (np. przy wyróżnieniach). W końcowej części regulaminu zaznaczyć należy, czy przyznajemy tylko I miejsce, czy też I, II i III oraz wyróżnienia.

Wskazane jest przyznanie trzech nagród i kilku wyróżnień, ponieważ w ten sposób bardziej docenimy wysiłki rodziców, i sprawi im to na pewno bardzo dużą satysfakcję. Zachęci ich również do przyszłej współpracy ze szkołą w tym kierunku. Wyróżnienia można przyznawać na przykład w kategorii: najbardziej interesujący pomysł, najciekawszy pomysł urzędnika stanowiska, najbardziej humorystyczna aranżacja; pomysł, który w sposób wyczerpujący przedstawił aspekty danego zawodu.

Ważną sprawą są nagrody. Należy dobrze zastanowić się, czy regulamin będzie je przewidywał, a jeżeli tak, to jakie. Nagrody w tym przypadku są sprawą dyskusyjną, bo nieodpowiednie mogą budzić negatywne komentarze. Lepiej więc z nagród zrezygnować lub przyznać nagrody wymyślone i wykonane w całości przez uczniów. Szkolny doradca na spotkaniu z Samorządem Uczniowskim może uczniom zaproponować żeby przedstawili projekty nagród, a potem wspólnie dokonać selekcji (mogą to być zabawne przedmioty, albo wierszyki pełne humoru).

Następną znaczącą sprawą jest ustalenie zasad punktowania. Wszyscy uczniowie zwiedzający „giełdę” dostają przy wejściu „Kwestionariusz oceny”, na którym oceniają poszczególne stanowiska poprzez przyznanie punktów. Przyznają również punkty za wyróżnienia. Na końcu mogą wpisać swoje uwagi i propozycje (przykładowy kwestionariusz w załączeniu). Trzeba pamiętać o nadaniu każdemu stanowisku kolejnego numeru – kolejność może być ustalona wg klas, tzn. 1a-nr1, 1b-nr2, itd. Lub w odwrotnej kolejności, tzn. 3a-nr1, 3b-nr2, itd. Po zakończeniu przeglądu uczniowie oddają kwestionariusze do stolika Komisji Konkursowej.

Po złożeniu kwestionariuszy osoba prowadząca imprezę zaprasza wszystkich uczestników na poczęstunek (za organizację poczęstunku powinna być odpowiedzialna grupa rodziców wybrana na pierwszym zebraniu. Rodzice, według uznania, mogą do tego zaangażować uczniów). W tym czasie Komisja szybko i sprawnie przelicza głosy i sporządza protokół z wynikami. Wyniki odczytuje Przewodniczący Komisji Konkursowej lub osoba prowadząca (rodzice sami to ustalają). Na zakończenie imprezy uczniowie wręczają przewidziane nagrody. Wyznaczony uczeń składa rodzicom podziękowania za organizację tak atrakcyjnej i wesołej imprezy. Imprezę kończy osoba prowadząca dziękując wszystkim uczestnikom za przygotowanie i udział w imprezie oraz wyrażając nadzieję na uczynienie jej tradycją szkoły, poprzez wpisanie jej do planu corocznych imprez.

Organizacją „Giełdy” należy zająć się odpowiednio wcześniej, np. w styczniu, by było odpowiednio dużo czasu na przygotowania do przeprowadzenia imprezy w kwietniu.

Uwagi dla szkolnego doradcy zawodowego odnośnie organizacji tej imprezy – szkolny doradca musi wziąć pod uwagę fakt, że jest to impreza w całości organizowana przez rodziców dla ich dzieci. Dlatego należy pamiętać o pozostawieniu inicjatywy rodzicom – są to zazwyczaj osoby pełne inwencji, o zdolnościach organizatorskich. Rola doradcy powinna sprowadzać się do roli konsultanta i osoby wspierającej grupę w fazie kryzysu. Ponieważ w pracy grupowej kryzys z reguły jest nieunikniony dobrze jest mieć przygotowany scenariusz „naprawczy”, który będziemy mogli wtedy zastosować.

Wszelkie dokumenty dotyczące imprezy powinny być redagowane przez rodziców (regulamin, plan przebiegu imprezy, zaproszenia, wizytówki, itp.). Doradca może proponować jedynie przykładowy Kwestionariusz Oceny, rodzice zadecydują, czy chcą z niego skorzystać.

Bardzo ważne jest, by rodzice przez cały czas przygotowań do imprezy mieli poczucie bezpieczeństwa w posiadaniu „zaplecza”, w osobie doradcy. Ta świadomość jest dla nich bardzo ważna. Doradca natomiast musi się umiejętnie w tej roli odnaleźć – musi być osobą zainteresowaną, kontrolującą i inspirującą, ale nie w sposób dyrektywny.

Opracowanie PLANU AWARYJNEGO na wypadek niepowodzenia

Plan awaryjny to najlepsza alternatywa w razie niepowodzenia przedsięwzięcia. Przygotuj go wspólnie z dzieckiem. Zapewnij dziecko, że zawsze może liczyć na Ciebie w każdej sytuacji!

Pamiętaj, że Twoje dziecko może czerpać satysfakcję z wykonywania różnych zajęć! Do wymarzonego zawodu prowadzą różne ścieżki edukacyjne!

Plan awaryjny uchroni Twoje dziecko przed:

- podjęciem decyzji nieprzemyślanej,
- przyjęciem warunków zbyt niekorzystnych,
- odrzuceniem warunków leżących w jego interesie.

Gdy nie posiadasz Planu awaryjnego, grozi Ci:

- psychologiczne widzenie wszystkich alternatyw jednocześnie (zbyt wielki optymizm),
- zbyt wielka determinacja w osiągnięciu celu (nieuzasadniony pesymizm).

Opracowanie Planu awaryjnego:

1. Określ wszystkie możliwe do wymyślenia działania, jakie możesz podjąć, jeżeli nie dojdzie do skutku Twoje zamierzenie.
2. Udoskonal kilka najbardziej obiecujących pomysłów.
3. Wybierz ten, który wydaje Ci się najlepszy w obecnej chwili.

*Opracowanie M. Winiarska***PROŚBY TWOJEGO DZIECKA**

1. Mam prawo wyrazić swoje życzenia zawodowe, nawet jeśli uważasz, że są one mało realne. Proszę, wysłuchaj ich ze spokojem!
2. Proszę, rozmawiaj ze mną o różnych zawodach i szkołach, znasz ich przecież więcej niż ja.
3. Doradzając mi nie kieruj się własnymi ambicjami i uprzedzeniami. Zwróć uwagę na moje możliwości, zainteresowania i marzenia.
4. Nie wywieraj na mnie presji abym podjął decyzję sprzeczną z moimi chęciami.
5. Pozwól mi rozwijać własne pasje.
6. Akceptuj mnie takim, jakim jestem.
7. Nie wybieraj mi zawodu, który jest wyrazem Twoich niespełnionych ambicji zawodowych.
8. Pomóż mi przygotować plan działania na wypadek niepowodzenia

*Opracowanie M. Winiarska**(na podstawie B. Krzeszewska,**Współpraca szkoły w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu)***10 dobrych rzeczy, które rodzic może zrobić dla swojego dziecka**

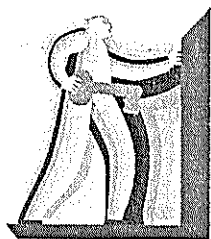
1. Opowiedz o swoich kłopotach i rozterkach związanych z czasem, kiedy Ty byłeś uczniem.
2. Obserwuj dyskretnie czy Twoje dziecko uczy się, powtarza, przygotowuje się do klasówek i powtórek. Kontaktuj się z nauczycielami, poradź się jak uzupełnić braki w wiedzy. Pamiętaj, wynik egzaminu gimnazjalnego i matury istotnie wpływa na przyjęcie do dalszej szkoły i na studia!
3. Pozwól rozwijać swojemu dziecku własne pasje. Wspólnie wybierzcie zajęcia dodatkowe.
4. Pomóż określić dziecku jego niepowtarzalny inwentarz zasobów (temperament, zainteresowania, uzdolnienia, umiejętności). Różne zawody wymagają różnych cech osobowości. Pamiętaj, zawsze możesz skorzystać z pomocy specjalistów!

5. Nie wymagaj, by dziecko spełniało Twoje wymagania i ambicje. Oceń wspólnie jego realne możliwości. Pracodawcy potrzebują fachowców o różnych specjalnościach, z różnym poziomem wykształcenia.
6. Pomóż poznać specyfikę zawodów i branż, opowiedz o znanych Ci stanowiskach pracy, znajdź źródła informacji o zawodach, poszukaj danych o rynku pracy.
7. Zbierz z dzieckiem informacje o sieci szkół, typach i kierunkach kształcenia.
8. Poznaj wspólnie z dzieckiem wymogi rekrutacyjne w interesujących Was szkołach.
9. Na wypadek niepowodzenia opracujcie wspólnie wariant awaryjny.
10. Zapewnij dziecko, że zawsze i w każdej sytuacji może liczyć na Ciebie.

Opracowanie DCIZiDN w Wałbrzychu

5 ZASAD NAGRADZANIA TWÓRCZYCH ZACHOWAŃ

1. SZACUNEK DLA NIEZWYKŁYCH PYTAŃ
2. SZACUNEK DLA NIEZWYKŁYCH POMYSŁÓW
3. OKAZYWANIE DZIECKU, ŻE JEGO POMYSŁY SĄ WARTOŚCIOWE
4. CZASAMI ZAPEWNIĆ DZIECKU MOŻLIWOŚĆ DZIAŁANIA BEZ OCENIANIA
5. WIĄZANIE OCENY Z JEJ PRZYCZYNAMI I KONSEKWENCJAMI

OCENA SPOTKANIA „RODZIC DORADCĄ ZAWODOWYM SWOJEGO DZIECKA”

Proszę o ocenę efektywności zajęć w poszczególnych aspektach. Przy danej kategorii zaznacz kwadrat zgodny z Twoją oceną.

1. Zajęcia były ciekawe, obejmowały treści i umiejętności przydatne w doradztwie mojemu dziecku

nie

trudno

powiedzieć

tak

2. Zajęcia poszerzyły moją wiedzę na temat tego, jak doradzać dziecku w wyborze szkoły, zawodu

nie

trudno

powiedzieć

tak

3. Materiały edukacyjne zastosowane podczas zajęć oceniam jako przydatne

nie

trudno
powiedzieć

tak

4. Podczas zajęć panowała dobra, przyjazna atmosfera

nie

trudno
powiedzieć

tak

5. Widzę potrzebę kolejnych spotkań na ten temat

nie

trudno
powiedzieć

tak

Moje propozycje i uwagi

.....

Dziękuję za wypełnienie ankiety!

Opracowanie. M. Winiarska

ZAKOŃCZENIE SPOTKANIA

Kończ każde spotkanie z rodzicami w sposób pozytywny

- Wyraż swoje podziękowanie za poświęcony czas i wysiłek
- Podziękuj za aktywny udział
- Pogratuluj i omów wszystkie pozytywne działania dokonane w czasie zajęć
- Wyraż swoją nadzieję na następne spotkanie, możecie wspólnie ustalić dogodny dla wszystkich termin następnego spotkania
- Pożegnaj się z uczestnikami i zaproś rodziców do indywidualnych konsultacji
- Możesz zaproponować wypełnienie ankiet ewaluacyjnych

Zakończenie

Praca niniejsza miała na celu przedstawienie przykładowego programu, według którego szkolny doradca zawodowy może współpracować z rodzicami. W zakres tej współpracy wchodzi głównie aspekt uaktywnienia rodziców w roli doradcy nieprofesjonalnego. Ujęcie wszystkich „pomysłów” z pewnością przekracza ramy tego opracowania. Z tego powodu przedstawiłam tylko niektóre propozycje scenariuszy, które moim zdaniem, będą najbardziej przydatne w warsztacie pracy szkolnego doradcy.

Wybrane przeze mnie pomysły mają jedną cechę wspólną, a mianowicie, ich celem jest doprowadzenie do pewnego rodzaju konfrontacji wiedzy rodziców o swoim dziecku, z wiedzą dziecka o sobie samym. Muszę tu zaznaczyć, że scenariusze te najdogodniej jest stosować wtedy, gdy każde dziecko ma założony „Planer

kariery”. Doradca spotykając się z rodzicami bazuje na materiałach zawartych w teczkach. Dorośli najpierw sami wypełniają ankiety, a później konfrontują je z tym, co wynika z ankiet dzieci.

Szkolny doradca zawodowy pracując z określoną grupą rodziców powinien znać i używać języka odpowiedniego dla niej. Rodzice nie powinni odczuwać, że prowadzący wywiera na nich presję – powinni czuć się partnerami darzącymi zaufaniem osobę doradcy.

Uważam za bardzo ważne zaakcentowanie w tym miejscu faktu, że podstawą dobrej współpracy jest docenienie udziału rodziców w zajęciach. Należy to uczynić poprzez **podziękowania** za owocne spotkanie, poświęcenie czasu i pomoc oraz wyrażenie nadziei na następne spotkania. **O tej zasadzie żaden doradca nie może zapominać!**

Współpraca doradcy z rodzicami powinna w efekcie doprowadzić do realizacji założonych na wstępie celów, w postaci poszerzenia wiedzy o swoim dziecku i pola informacyjnego rodziców, rozwoju umiejętności, zmiany postaw, zmiany hierarchii wartości i zmian wzorów kulturowych.

Bibliografia

- Bańka D., *Psychologiczne uwarunkowania perspektyw zawodowych młodzieży*, Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1983.
- Krzeszewska B., *Współpraca szkoły z rodzicami w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu*, WSiP, Warszawa 1989.
- Robinson D., Williams D., *Kim chciałbyś zostać?*, Amerykański Korpus Pokoju.
- Wojtasik B., *Warsztat doradcy zawodu. Aspekty pedagogiczno – psychologiczne*, Wydawnictwa Szkolne PWN, Warszawa 1997.
- Wojtasik B., Kargulowa A., *Doradca – profesja, pasja, powołanie?* Materiały ze Światowego Kongresu Poradnictwa Zawodowego, Warszawa 2003.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 i 2. Schemat monologu szkolnego doradcy zawodowego

Do wykorzystania przez doradcę na pierwszym spotkaniu z rodzicami. Na podstawie tego schematu każdy doradca może stworzyć własny monolog, posługując się swoim stylem i swoimi słowami.

Załącznik 3. „Słońca pomysłów”

„Burza mózgów” w wersji dla rodziców. Do wykorzystania na pierwszym spotkaniu w celu zaktywizowania rodziców do dyskusji. Zakłada się bowiem, że najwięcej pożytecznych pomysłów rodzi się wtedy, gdy wszystkie są zapisane bez ich uprzedniego wartościowania, wstępnych osądów czy eliminowania.

Załącznik 4. Ankieta dla rodziców

Anonimowa ankieta dla rodziców, która pozwoli im usystematyzować ich wiedzę o swoim dziecku i jego planach zawodowych. Uzyskane wyniki pozwolą szkolnemu doradcy na dobór odpowiedniej tematyki następnych spotkań.

Załącznik 5. „Co wiem o sobie”

Ankieta wypełniana przez młodzież do wglądu dla rodziców.

Załącznik 6. „Czy znam swoje dziecko?”

„Portret mojego dziecka” – ankieta do wypełnienia przez rodziców.

Rodzice odpowiadają na pytania dotyczące ich wiedzy o dziecku. Następnie otrzymują kwestionariusz „Czy znam siebie?” wypełniony przez dziecko. Oba kwestionariusze zawierają takie same pytania, więc łatwo skonfrontować stan swojej wiedzy o dziecku z tym, co dziecko wie o sobie.

Załącznik 7. „Targi zawodów”

Scenariusz organizacji imprezy szkolnej „Targi zawodów”. Jest to efektywna forma doradztwa zawodowego zarówno dla rodziców, jak i uczniów. Rodzicom daje możliwość wystąpienia w roli doradcy zawodowego (jako przedstawiciel danego zawodu), a uczniom pozwala na poszerzenie swojej wiedzy o świecie zawodów.

Załącznik 8. „Gielda profesji”

Scenariusz organizacji konkursu dla rodziców. Konkurs jest formą animacji społeczno-kulturalnej i uaktywnienia rodziców w roli doradców zawodowych, poprzez wprowadzenie elementów rywalizacji. Impreza w całości realizowana przez rodziców, którzy będą w niej rywalizować.

Załącznik 9. „Plan awaryjny”

Zasady, według których rodzice wspólnie z dzieckiem mogą przygotować plan awaryjny, czyli najlepszą alternatywę na wypadek niepowodzenia danego przedsięwzięcia.

Załącznik 10. Ulotki – „Prośby Twojego dziecka”, „10 dobrych rzeczy, które rodzic może zrobić dla swojego dziecka”, „5 zasad nagradzania twórczych zachowań”

Materiały, które rozdajemy rodzicom na spotkaniu, oczywiście po uprzednim ich omówieniu.

Załącznik 11. Ankiety ewaluacyjna – Ocena spotkania „Rodzic doradcą zawodowym swojego dziecka”

Ankiety mogą wypełnić rodzice po zakończeniu spotkania ze szkolnym doradcą.